

KÚRIA

1/2015. BKMPJE

A Kúria kollégiumainak együttes ülése mint jogegységi tanács a Polgári Kollégium vezetőjének indítványa folytán, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 34. § (4) bekezdés a) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A jogegységi tanács a Kúria 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatát hatályon kívül helyezi.

Indokolás

I.

A Kúria Polgári Kollégiumának vezetője a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 34. § (4) bekezdése alapján indítványozta, hogy a Kúria teljes ülése vizsgálja meg az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat hatályon kívül helyezésének indokoltságát. A jogegységi indítvány az 1/2014. Polgári jogegységi határozatban foglaltakra hivatkozással megállapította, hogy a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) hatálya alatt meghozott jogegységesítő eszközök közül csupán a Kúria által kifejezetten megjelöltek fejtenek ki joghatást a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) alkalmazása és értelmezése során.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatot a Kúria Polgári Kollégiuma mint jogegységi tanács az 1/2014. Polgári jogegységi határozatában hatáskör hiányában nem vizsgálhatta.

A jogegységi indítvány kitért az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozatára is (a továbbiakban: Abh.) megállapítva, hogy az Alkotmánybíróság által megsemmisített bírói döntésben tükröződő, az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatban foglaltakkal megegyező joggyakorlat, valamint az Abh. megközelítése között tartalmi ellentmondás feszül.

A jogegységi indítvány értelmében a jogegységi tanács vizsgálatát a fentiekén túl az is indokoltta teszi, hogy a régi Ptk. hatályon kívül helyezése ellenére lehetnek még folyamatban peres eljárások, amelyekben felmerülhet az 1/2012. BKMPJE számú határozat alkalmazásának szükségessége.

Végül a jogegységi indítvány az új Ptk. módosításának igényét is megfogalmazta annak érdekében, hogy az új Ptk. 2:48 § (2) bekezdése minősítse a főszabály alóli kivételnek a közhatalmat gyakorló, a bírói jogértelmezés szerint azonban közszereplőnek, „közéleti szereplőnek” nem tekinthető személyről készült képmás nyilvánosságra hozatalát.

II.

A jogegységi tanács elnöke beszerezte a legfőbb ügyész nyilatkozatát.

A legfőbb ügyész nyilatkozatában az új Ptk. hatályba lépésére, a régi Ptk. alapján megítélendő még folyamatban lévő perekre, valamint az Abh.-ban foglaltakra tekintettel maga is szükségesnek ítélte az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését.

Az Abh.-ban foglaltakra utalva – az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozathoz megküldött korábbi nyilatkozatával egyezően – kifejtette, hogy „differenciáltabb megközelítést igényelne a szolgálatot teljesítő rendőr és más, nyilvános helyen munkát végzők megítélése”. Hangsúlyozta, hogy a nyilvánosság előtt folytatott munkavégzés önmagában nem minősül a régi Ptk. 80. § (2) bekezdése szerinti közszereplésnek. Ahhoz többlettényállási elemre, a közhatalmi tevékenység ellenőrizhetőségéhez fűződő érdek megállapíthatóságára van szükség. A közéletet befolyásoló és közérdeklődésre számot tartó események minősíthetők olyan többlettelemnek, amelyek a konkrét esetekben indokolhatják a közhatalmat gyakorló személy kép- és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogainak korlátozhatóságát.

A legfőbb ügyész nyilatkozatában kitért arra is, hogy a közéleti szereplés, a közszereplő, a közhatalmat gyakorló személy törvényi meghatározásának hiánya számos jogértelmezési vitát vethet fel. A legfőbb ügyész álláspontja értelmében ennek elkerülését szolgálná az új Ptk. megfelelő módosítása.

III.

A jogegységi tanács elnöke a Bszi. 36. § (1) bekezdése alapján a jogegységi indítvánnyal kapcsolatosan a jogtudomány képviselőinek véleménye mellett beszerezte a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnökének (a továbbiakban: NAIH elnöke) véleményét.

A jogtudomány képviselői a rendőri képmás rögzítésének és nyilvánosságra hozatalának megítélését tényálláshoz kötötten javasolták elbírálni a konkrét ügyekben.

A NAIH elnöke szerint a rendőr nyilvánosság előtti intézkedése nem tekinthető közszereplésnek. Következésképpen a róla készült képfelvétel adat, amelynek nyilvánosságra hozatalához - törvényi szabályozás hiányában - a rendőr hozzájárulása szükséges. A NAIH elnöke törvényi szinten is rögzítendőnek ítélte a közhatalmat gyakorló rendőr képmásának nyilvánosságra hozhatóságát.

IV.

1. Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatban foglaltak szerint a régi Ptk. 80. § (1) bekezdése személyhez fűződő alanyi jogként rögzítette a képmáshoz való jogot, amely főszabályként mindenkiel szemben megilleti az alanyi jog jogosultját. A (2) bekezdés engedélyhez kötötte a képmás bármilyen „használatát” (rögzítését, egyéb felhasználását). A „képmás-használatra”, az alanyi jog korlátozására [rég Ptk. 80. § (2) bekezdése] akkor volt jogszerűen lehetőség, ha a jogosult ahhoz hozzájárult, illetve hozzájárulása nélkül, amennyiben a jogosult közszereplő.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat foglalkozott a közszereplés jogi értelmezésével. Megállapította, hogy bár a rendőri munkavégzés közhatalom-gyakorlásnak minősül, az a rendőri intézkedés tartalmától függetlenül nem tekinthető közszereplésnek. Ezért a közterületen intézkedő rendőr képmásának felhasználására csak hozzájárulása beszerzésével volt lehetőség.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatot elfogadó jogegységi tanács által lefolytatott eljárásában megállapította, hogy az az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.), az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXIV. törvény sem tartalmazott olyan rendelkezéseket, amelyek a régi Ptk. főszabálya alól felmentést adtak volna, azaz lehetőséget teremtettek volna a rendőri képmás engedély nélküli felhasználására.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat értelmében a közhatalmi tevékenység ellenőrzéséhez fűződő jogállami érdek az intézkedő rendőr képmásának megismerése nélkül is megvalósulhat, főként az azonosításra szolgáló jelzések használatával.

2. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban bírói döntéssel szemben benyújtott és a sajtószabadság jogának sérelmére alapozott alkotmányjogi panaszt bírálta el.

Az Alkotmánybíróság a sajtószabadság jogának lényegét a közügyek szabad vitatásának lehetőségében foglalta össze, amely tartalmát tekintve azt a kérdést veti fel, hogy a sajtó tájékoztató funkciója a közügyek szabad vitathatósága érdekében mire terjed ki.

Megállapította, hogy a sajtószabadság joga az Alaptörvényben nevesített, a demokratikus berendezkedésben kitüntetett jelentőségű alapjog. Ezzel szemben az emberi személyiség külső megnyilvánulását, a személyiség azonosítására szolgáló képmást védő alanyi jog nem önálló alapjog, az a méltóságvédelem közbejöttével részesül alkotmányos védelemben és szolgálhat más alapjog korlátozására. A továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy meddig terjedhet alkotmányosan a sajtószabadság jogának a közhatalmat gyakorló személy képmásvédelmére tekintettel történő korlátozásának lehetősége.

Az Alkotmánybíróság vizsgálata során különbséget tett a közszereplők és a közhatalmat gyakorló személyek között. Az Alkotmánybíróság határozata szerint a közhatalmat gyakorló személy tevékenysége és ahhoz kapcsolódóan személyét azonosító képmása nem önmagában és nem bármely körülmények között, hanem csak a közéleti események („a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás teljessége”) szempontjából képezi a tájékoztatás részét. Hangsúlyozta, hogy a média-tartalomszolgáltatók tájékoztatása sem lehet mindenre kiterjedő: a közéleti kérdések vitathatóságához már nem tartozik hozzá az emberi mivolt legbensőbb lényegét érintő, azt sértő helyzet. Ilyen esetben a közhatalmat gyakorló személy méltóságvédelme miatt a sajtószabadság érvényesülésének is meg kell hajolnia. Végül az Alkotmánybíróság egyértelművé tette azt is, hogy a képmáshasználat nem lehet öncélú, annak a közéleti esemény vitathatóságához kell kapcsolódnia. Nem lehet sértő, azaz a felhasználásnak tárgyilagosságnak kell lennie.

3. Az Alkotmánybíróság döntésével az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat a sajtószabadság jogával került alkotmányos összefüggésbe.

A Kúria magánjogi jogvédelmet garantáló jogegységesítő döntése a közszereplés fogalmi kereteit határozta meg. A fogalom-meghatározásból arra a következtetésre jutott, hogy az autonóm döntésen alapuló, a politikai közösség érdekében való fellépés hiányában, a közhatalom birtokában történő feladatteljesítés önmagában nem teszi a rendőrt közszereplővé.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat ezen tartalmi megállapítását a Kúria kollégiumainak együttes ülése mint jogegységi tanács az Abh. ismeretében is helytállónak ítélte.

Megállapította ugyanakkor, hogy a jogegységi indítványban is jelzett ellentmondás az adott ügyben irányadó tényállás

sajátosságaihoz kötötten fennáll.

Szemben az Abh.-ban foglaltakkal, az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat a közszereplő fogalom-meghatározására összpontosító indokolása nem vizsgálta a rendőr meghatározott helyzethez kötött intézkedésének, fellépésének hatását a rendőr képmáshoz fűződő személyiségi jogaira nézve és nem értékelte annak alkotmányos összefüggéseit sem.

Amennyiben a közhatalmat gyakorló személy fellépésére a közéletet befolyásoló események során kerül sor, úgy a képmáshoz való személyiségi jogainak gyakorlása, azok korlátozhatósága az általános, azaz a közéleti eseményeken pusztán jelenlévő magánszemélyek jogvédelmének szabályaihoz képest eltérő megítélés alá eshet.

Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat régi Ptk. rendelkezéseihez fűzött, az ott alkalmazott fogalmakhoz kötött magánjogi természetű értékelése és az Abh. helyzethez kötött, alapjogi megközelítése közötti ellentmondás önmagában az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat hatályon kívül helyezésével nem oldható fel.

4. A régi Ptk.-t a jogalkotó 2014. március 15-ével hatályon kívül helyezte, amely önmagában is indokolja az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés fenntarthatóságának felülvizsgálatát.

Szükséges továbbá utalni arra is, hogy az új Ptk. 2:48. §-ának megfogalmazásában eltér a régi Ptk. 80. § (1)-(2) bekezdéseitől, amely szintén azt indokolja, hogy a Kúria jogegységi határozattal csak a szükséges mértékben korlátozza az új Ptk. szabályaihoz fűződő bírói gyakorlat formálódását.

5. Mindezen indokok alapján a Kúria kollégiumainak együttes ülése mint jogegységi tanács - részben a 4. pont szerinti joganyagváltozásra, részben az Abh.-ban foglaltakra tekintettel - teret engedve az új Ptk. rendelkezéseihez fűződő bírói gyakorlat formálódásának az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatot - a Bszi 34. § (4) bekezdés a) pontja megfelelő alkalmazásával - hatályon kívül helyezte.

6. A jelen jogegységi határozat közzététele a Bszi. 42. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2015. január 26.

Dr. Darák Péter s.k. a jogegységi tanács elnöke

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s.k. előadó bíró	Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró
Dr. AkácZ József s.k. bíró	Dr. Almásy Mária s.k. bíró
Dr. Baka András s.k. bíró	Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró
Dr. Bartal Géza s.k. bíró	Dr. Belegi József s.k. bíró
Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró	Dr. Buzinkay Zoltán s.k. bíró
Dr. Csák Zsolt s.k. bíró	Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró
Dr. Csere Katalin s.k. bíró	Dr. Csőke Andrea s.k. bíró
Dr. Erőss Monika s.k. bíró	Dr. Farkas Attila s.k. bíró
Dr. Farkas Katalin Éva s.k. bíró	Dr. Fekete Ildikó s.k. bíró
Dr. Feleky István s.k. bíró	Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
Dr. Hajnal Péter s.k. bíró	Dr. Harter Mária s.k. bíró
Dr. Havasi Péter s.k. bíró	Dr. Heinemann Csilla s.k. bíró
Huszárné dr. Oláh Éva s.k. bíró	Dr. Kalas Tibor s.k. bíró
Dr. Kárpáti Magdolna s.k. bíró	Dr. Katona Sándor s.k. bíró
Dr. Kiss Gábor s.k. bíró	Dr. Kiss Sándor s.k. bíró
Dr. Kollár Márta s.k. bíró	Dr. Kónya István s.k. bíró
Dr. Kovács Ákos s.k. bíró	Dr. Kovács András s.k. bíró
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró	Dr. Kozma György s.k. bíró
Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró	Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró
Dr. Lomnici Zoltán s.k. bíró	Dr. Madarász Anna s.k. bíró
Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró	Dr. Makai Katalin s.k. bíró
Dr. Márki Zoltán s.k. bíró	Dr. Márton Gizella s.k. bíró
Dr. Mészár Róza s.k. bíró	Dr. Mészáros Mátyás s.k. bíró
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró	Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró
Dr. Molnár Ambrus s.k. bíró	Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró
Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró	Dr. Orosz Árpád Gábor s.k. bíró
Dr. Osztovits András s.k. bíró	Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró
Dr. Puskás Péter s.k. bíró	Dr. Rothermel Erika s.k. bíró

*Dr. Simonné dr. Gombos Katalin Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k.
s.k. bíró bíró*

Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró

Dr. Soós László s.k. bíró

Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró

Dr. Stark Marianna s.k. bíró

Dr. Suba Ildikó s.k. bíró

Dr. Sugár Tamás s.k. bíró

Dr. Székely Ákos s.k. bíró

Szolnokiné dr. Csernay

Krisztina s.k. bíró

Dr. Szűcs József s.k. bíró

Dr. Tallián Blanka s.k. bíró

*Dr. Tálné dr. Molnár Erika
s.k. bíró*

*Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k.
bíró*

Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

Dr. Török Judit s.k. bíró

Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

Dr. Varga Edit Mária s.k. bíró

Dr. Varga Zoltán s.k. bíró

Dr. Vaskuti András s.k. bíró

Dr. Vezekényi Ursula s.k. bíró

Dr. Wellmann György s.k. bíró

Dr. Zanathy János s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

(Ordovics Mónika)

tisztviselő